

การกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย : กรณีศึกษานิสิตที่มีความต้องการพิเศษ

BULLYING IN UNIVERSITY: A CASE STUDY OF STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS

ภัทรจรัส บำรุงพงษ์ * อุนิษา เลิศโตมรสกุล **

Bhatrajaras Bumrungpong * Unisa Lerdtomornsakul**

Received : 2 SEP 2019 / Revised : 15 OCT 2019 / Accepted : 20 NOV 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดเหตุ การกลั่นแกล้งในระดับมหาวิทยาลัย โดยศึกษากรณีของผู้ที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งยังพบภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้แก่ อาจารย์ บุคลากร และเพื่อนร่วมชั้นเรียน เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางในการป้องกัน แก้ไข และจัดการปัญหาการกลั่นแกล้ง โดยการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งดำเนินการด้วยวิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึกโดยกลุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง จำนวน 11 ราย ผู้วิจัยนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างและข้อมูลจากเอกสารมาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผล โดยได้ผลการศึกษาซึ่งผ่านการประมวล และเชื่อมโยงในลักษณะพรรณนา ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบของการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย ที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบเจอบ่อยครั้ง ได้แก่ การกลั่นแกล้งทางสังคม และการกลั่นแกล้งทางวาจา ซึ่งสาเหตุของการถูกกลั่นแกล้งเกิดขึ้นจาก 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ความไม่เข้าใจในลักษณะอาการหรือพฤติกรรมที่แตกต่าง และพฤติกรรมแสดงออกที่แตกต่างจากผู้อื่นของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเมื่อศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการกลั่นแกล้งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษพบว่าก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านจิตใจ และผลกระทบทางการเรียนเป็นหลัก นอกจากนี้ บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอาจารย์ และเพื่อนร่วมชั้นเรียนนั้น อาจเป็นไปได้ทั้ง ผู้ช่วยเหลือ ทั้งด้านการเรียนและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ปกป้องหรือให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดการกลั่นแกล้ง และในขณะเดียวกัน อาจเปลี่ยนบทบาทกลายเป็นผู้กลั่นแกล้ง หรือผู้ให้การสนับสนุนการกลั่นแกล้งได้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย พบว่าแนวทางในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งนั้น ควรเริ่มต้นตั้งแต่หน่วยงานหลักเช่นมหาวิทยาลัย ในการประเมิน คัดกรอง และจัดทำแนวทางการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ การอบรมให้ความรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การรณรงค์หรือผลักดันโครงการที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

คำสำคัญ : การกลั่นแกล้ง / การกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย / เด็กที่มีความต้องการพิเศษ / รูปแบบการกลั่นแกล้ง / ผลกระทบการกลั่นแกล้ง

Abstract

The objective of this research was to study patterns, causes, effects, and solutions of bullying in university: a case study of students with special needs, including the roles of related persons who are professors, personnel, and classmates, in order to represent the guidelines for prevention, solution, and management of bullying. This is a qualitative study that applied the in-depth interview with the purposive samples for 11 persons. The author exerted the qualitative data from the in-depth interview and documents to analyze and process the result. The results of this study are as follows:

Based on this study, it is found that bullying in university with students with special needs has frequently occurred through social bullying and verbal bullying. The 2 main reasons for bullying are the incomprehension of different symptom characteristics and behaviors and different expressive behaviors of students with special needs. After learning the effects of bullying towards students with special needs, it is evident that the action primarily affects their minds and their learning's abilities. Furthermore, the roles of related persons, particularly the professor and the classmates, might be assistants for their study and living in the university, the protectors or the rescuers. Meanwhile, they could take the role of the bully or the bullying supporters as well.

The solution guidelines should begin from the major unit which is the university itself in evaluation, screening, and managing to help them with the good system, giving knowledge, making understanding about students with special needs, and campaigning or encouraging the related projects, for example.

Keyword: Bullying / Bullying in university / Students with special needs / Patterns of Bullying / Effect of bullying

บทนำ

หนึ่งในพฤติกรรมความรุนแรงซึ่งอยู่คู่สังคมในทุกวัฒนธรรมมาเป็นระยะเวลานานก็คือ การกลั่นแกล้ง หรือการรังแก (Bullying) ซึ่งถือเป็นหนึ่งในอาชญากรรมที่แทรกซึมในทุกพื้นที่ไม่ว่าแม้แต่ในสถานศึกษา โดยความรุนแรง และการกลั่นแกล้งในโรงเรียนนั้น ไม่ได้จำกัดพื้นที่เฉพาะภายในห้องเรียนเท่านั้น หากแต่สามารถเกิดขึ้นภายในบริเวณพื้นที่ต่าง ๆ รอบโรงเรียน ระหว่างทางบนโลกภายนอกห้องเรียน หรือแม้กระทั่งบนพื้นที่โลกออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่อยู่ในระบบการศึกษากว่า 361,808 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560 : ออนไลน์) จากภาวะที่พวกเขาเป็น ทำให้ตกเป็นหนึ่งในกลุ่มเสี่ยงของการเป็นเหยื่อในการกลั่นแกล้งมากกว่าเด็กที่ไม่มีความต้องการพิเศษ จากงานวิจัยของ Pepler & Craig ในปี 2000 และ Dubin ในปี 2017 (อ้างอิงใน AbilityPath, 2017: 9) นั้น ล้วนแต่ชี้ว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มักจะมีสถานะทางสังคมไม่เสมอภาคกับนักเรียนคนอื่นในชั้นเรียน ซึ่งอาจนำไปสู่การตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งได้บ่อยกว่า นอกจากนี้ยังเป็นผลมาจากการรับมือต่อแรงกดดัน ซึ่งไม่เท่ากับผู้อื่นเมื่อต้องตกอยู่ในสถานการณ์ของการกลั่นแกล้ง

ข้อมูลเหล่านี้ไม่ได้ปรากฏเพียงแต่ในงานวิจัยเท่านั้น หากแต่เราสามารถพบเห็นเหตุการณ์เหล่านี้ซึ่งเกิดขึ้นจริงทั้งบนข่าว หรือบนโลกออนไลน์ โดยเมื่อปี พ.ศ. 2559 ได้มีการเปิดเผยคลิปวิดีโอเหตุการณ์การรุมกลั่นแกล้ง ทำร้ายนักเรียนชายที่มีลักษณะของ “เด็กพิเศษ” ในชั้นเรียนจากเพื่อนร่วมชั้น โดยปราศจากการห้ามปรามใด ๆ ของผู้เห็นเหตุการณ์ และคุณครูที่เป็นผู้ดูแลนักเรียนเอง ได้ระบุว่าเหตุการณ์ดังกล่าว เป็นเพียงการ “หยอกล้อ” ซึ่งเกิดขึ้นเป็นประจำ เนื่องจากลักษณะความบกพร่องที่เด็กนักเรียนคนดังกล่าวเป็น ทำให้มักเกิดอารมณ์ฉุนเฉียว หรือหงุดหงิดง่ายบ่อยครั้ง เช่นเดียวกันกับเหตุการณ์ซึ่งนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงข้อกฎหมายของรัฐคอนเนตติคัต อย่างการฆ่าตัวตายของ J. Daniel Scruggs ในสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ. 2002 ซึ่งสาเหตุปัจจัยอันนำมาสู่การตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งจากเพื่อนร่วมชั้นในโรงเรียนนั้น มาจากลักษณะความบกพร่องทางการเรียนรู้ของเขา ถึงแม้ว่าระดับสติปัญญาของเขาจะไม่ได้ต่ำไปกว่าเพื่อนร่วมชั้น หากแต่พฤติกรรมและลักษณะที่แตกต่างนั้น ทำให้ต้องตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งจากเพื่อนในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายร่างกาย หรือการดูถูก หัวเราะเยาะ เหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำโดยปราศจากการยับยั้งหรือแก้ไข ปัญหาอย่างจริงจังจากทางโรงเรียน หรือในกรณีของ Dylan Stewart เด็กชายชาวอังกฤษวัย 12 ปี ที่ตัดสินใจฆ่าตัวตายโดยการผูกคอตาย เนื่องจากความเครียดที่เกิดขึ้นจากเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งมักจะกลั่นแกล้งและล้อเลียนเขาว่า “เอ๋อ” (Mirror, 2014 : online)

ถึงแม้ว่าเหตุการณ์เหล่านี้ จะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระดับโรงเรียน หากแต่ในพื้นที่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นอย่างมหาวิทยาลัย หรืออุดมศึกษา ซึ่งเป็นสังคมที่ขยายและมีขนาดใหญ่กว่าในระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา นั้น ทำให้บทบาทของผู้ที่ให้การดูแลคุ้มครองเด็กในมหาวิทยาลัย

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2562)

มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนน้อยลงกว่าในโรงเรียน และการกลั่นแกล้งยังคงปรากฏอยู่ ดังเช่นการตายของ Tyler Clementi นักศึกษาของมหาวิทยาลัยรัฐเจอร์ซีย์ สหรัฐอเมริกา ซึ่งถูกเพื่อนร่วมห้องแอบถ่ายตอนที่เขากำลังจูบกับเพื่อนชายในห้องของเขาเองโดยไม่รู้ตัว และเพื่อนร่วมห้องของเขายังได้นำภาพดังกล่าวเผยแพร่บนโลกออนไลน์ ส่งผลให้ Clementi ตัดสินใจจบชีวิตตนเองด้วยการกระโดดจากสะพานจอร์จวอชิงตัน (The New York Times, 2010 : Online) การตายของเขาเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างที่ทำให้เห็นว่าการกลั่นแกล้งยังคงเป็นปัญหาที่ไม่อาจละเลยได้ แม้จะเป็นในระดับมหาวิทยาลัยก็ตาม นอกจากนี้กรณีตัวอย่างต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมา ยังทำให้เห็นได้ว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น มีความเสี่ยงที่จะตกอยู่ในสถานการณ์การกลั่นแกล้ง รังแกยิ่งไปกว่าผู้อื่น ด้วยปัจจัยที่ตนเองไม่ได้เป็นผู้กะเกณฑ์ขึ้นเองจากสถานการณ์และปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญในการศึกษาปัญหาดังกล่าวโดยการศึกษา “การกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย : กรณีศึกษาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ” นั้น มีความต้องการที่จะศึกษารูปแบบ สาเหตุ ผลกระทบ และการแก้ไขปัญหาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในระดับมหาวิทยาลัย และบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์ผู้สอน และบุคลากรมหาวิทยาลัย อีกทั้งการศึกษาในครั้งนี้ยังเป็นประโยชน์ในการเป็นแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในอนาคต

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกลั่นแกล้ง การกลั่นแกล้ง สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

- **การกลั่นแกล้งทางร่างกาย (Physical bullying)** เป็นรูปแบบการกลั่นแกล้งที่ชัดเจน ไม่ว่าจะปรากฏในรูปแบบ ความรุนแรงโดยตรงต่อร่างกาย (direct) อย่างเช่น การทำร้ายร่างกาย ชก ต่อย ตี ฯลฯ หรือรูปแบบที่ส่งผลทางอ้อม / ไม่โดยตรงต่อร่างกาย (indirect) อย่างเช่น การทำลายข้าวของส่วนตัวของผู้อื่น การขโมย หรือเอาของ ส่วนตัวของผู้อื่นไป ฯลฯ

- **การกลั่นแกล้งทางวาจา (Verbal bullying)** การกลั่นแกล้งทางวาจา เป็นรูปแบบการกลั่นแกล้งที่พบเห็นได้บ่อยที่สุดในโรงเรียน และเป็นอาวุธอันตรายพลั้งที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดต่อเหยื่อ ถึงแม้ว่าจะมี การกลั่นแกล้งรูปแบบนี้ เกิดขึ้นกับทั้งเพศชายและเพศหญิง แต่ในหลายๆ กรณี การกลั่นแกล้งทางวาจา มักมีผลกับเพศหญิงมากกว่า เนื่องจากความอ่อนไหวทางอารมณ์ นอกจากนี้ พฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางวาจายังรวมถึง การใช้คำพูดในการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น ทำให้เกิดขว้าวลี นินทา หรือปล่อยข้อมูลที่ไม่เป็นจริงของผู้อื่นไปสู่ผู้อื่น หรือกลุ่มนักเรียน โดยมีความต้องการที่จะทำให้เหยื่อเจ็บปวด ควบคุม หรือโจมตีอัตลักษณ์ของเหยื่อ ไม่ว่าจะเป็น รูปร่างหน้าตา สถานะทางครอบครัว เชื้อชาติ เป็นต้น

- **การกลั่นแกล้งทางสังคมหรืออารมณ์ (Social/ Emotional Bullying)** ใช้สังคมหรือกลุ่มมาเป็นแรงกดดัน และกีดกันบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อออกจากกลุ่ม นอกจากจะทำให้บุคคลคนนั้นไม่มีที่

ยืนในกลุ่มเพื่อน หรือสังคมแล้ว ยังส่งผลให้เกิดความเสียใจ หรือรู้สึกเจ็บปวด โดยการกลั่นแกล้งในรูปแบบนี้ ไม่จำเป็นต้องใช้ความรุนแรงทางตรงใด ๆ ในการก่อให้เกิดผลกระทบกับเหยื่อ เพียงแค่การเมินเฉย หรือมองข้ามการมีตัวตนในสังคมของเหยื่อ ไม่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย เมินเฉย ไม่ให้ความร่วมมือ หรือปฏิเสธการเข้าร่วมกลุ่ม หรือร่วมกิจกรรม ก็สามารถก่อให้เกิดความรู้สึกเสียใจ เจ็บปวดแก่เหยื่อได้เช่นกัน

- **การกลั่นแกล้งในโลกไซเบอร์ (Cyberbullying)** คือการรังแกผู้อื่นผ่านทางโลกออนไลน์ ผ่านข้อความต่าง ๆ ที่ส่งผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือคอมพิวเตอร์ โดยผู้กระทำอาจเป็นเพื่อนร่วมห้องเรียน คนรู้จักในอินเทอร์เน็ต หรือแม้กระทั่งบุคคลในนามออนไลน์ ในขณะที่ผู้ถูกลั่นแกล้งมักจะรู้จักเหยื่อผู้ถูกลั่นแกล้ง แต่ผู้ถูกกลั่นแกล้งจะไม่รู้ว่าผู้กลั่นแกล้งตนเป็นใคร โดยการรังแกในโลกออนไลน์เกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ เช่น การด่าทอ, กล่าวหา, ใช้ถ้อยคำเสียดสี ต่อว่าผู้อื่นโดยเป็นการกลั่นแกล้งที่เจาะจงบุคคลที่เป็นเป้าหมายในการกลั่นแกล้ง และมักมีการรังแกที่ต่อเนื่อง ไม่ใช่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว ทั้งนี้เนื่องจาก ลักษณะเฉพาะในโลกออนไลน์นั้น ผู้รังแกไม่ได้เผชิญหน้ากับเหยื่อที่เป็นเป้าหมายโดยซึ่งหน้าโดยตรง อีกทั้งการรังแกกลั่นแกล้งสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดทั้ง 24 ชั่วโมง

สำหรับผลกระทบการกลั่นแกล้งนั้น ไม่เพียงแต่ผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งเท่านั้น ที่เป็นผู้ได้รับผลกระทบดังกล่าว ผู้กลั่นแกล้ง และผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์เอง ล้วนแต่ได้รับผลกระทบจากการกลั่นแกล้งด้วยเช่นกัน

- **ผลกระทบต่อผู้ถูกลั่นแกล้ง** สำหรับผู้ถูกลั่นแกล้ง โลกที่พวกเขาต้องอาศัยอยู่เป็นโลกที่โหดร้ายและไม่ปลอดภัย ผลกระทบในกรณีเลวร้ายที่สุดอาจนำไปสู่การพยายามฆ่าตัวตายได้ ในการศึกษาทางวิจัยพบว่า ไม่ว่าเด็กที่เคยเป็นผู้กลั่นแกล้ง หรือเด็กที่เป็นผู้ถูกลั่นแกล้งมาในสมัยวัยเด็ก มักจะถูกกลั่นแกล้งเมื่อเข้าสู่วัยทำงานด้วยเช่นกัน

- **ผลกระทบต่อผู้กลั่นแกล้ง** ถึงแม้ว่าผู้กลั่นแกล้งจะเป็นผู้กระทำ แต่จากการศึกษาของนักวิชาการกลับพบว่า พวกเขาได้รับผลกระทบจากการกลั่นแกล้งด้วยเช่นกัน โดยจากพฤติกรรมการกลั่นแกล้งที่อาจพัฒนาไปเป็นพฤติกรรมอาชญากรรมที่รุนแรงมากขึ้นหรือนำไปสู่การเข้าสู่การลงโทษตามกระบวนการทางกฎหมายได้ในอนาคต (Sullivan et al., 2004 : 25; Garrett, 2003 : 74; Gail Anderson, 2007 : 62)

- **ผลกระทบต่อผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์** ผู้ที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการกลั่นแกล้ง ไม่ได้เป็นทั้งผู้กระทำ หรือว่าถูกกระทำ หากแต่บทบาทของผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์กลับสำคัญต่อการกลั่นแกล้งเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นตัวแปรสำคัญ ที่จะทำให้เหตุการณ์ยิ่งหนักขึ้น หรือจะหยุดยั้งไม่ให้ดำเนินต่อไป และพวกเขาเองก็เป็นหนึ่งในเหยื่อซึ่งได้รับผลกระทบจากการกลั่นแกล้งนี้ด้วยเช่นกัน ผู้ที่เห็นเหตุการณ์การกลั่นแกล้งแต่ไม่สามารถหยุดยั้งหรือช่วยเหลือผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งได้ อาจรู้สึกผิดหรือเป็นทุกข์ในภายหลัง ในขณะที่ผู้เห็นเหตุการณ์จำพวกที่รู้สึกสนุกร่วมกับการกลั่นแกล้งก็มีแนวโน้มที่จะถูกกลั่นแกล้งในภายหลัง

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้ง

สืบเนื่องจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจซึ่งอยู่คู่กับสังคมมนุษย์มาตลอดนั้น การกลั่นแกล้งรังแกเป็นพฤติกรรมรูปแบบหนึ่งของการใช้ความรุนแรง (Violence) ที่ไม่สามารถแยกออกจากมนุษย์ได้ โดยเมื่อพิจารณา ในแง่ของอาชญาวิทยาแล้ว พฤติกรรมการกลั่นแกล้ง รังแกนั้น สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activity Theory) ซึ่ง Cohen & Felson (1979) เป็นผู้คิดค้นขึ้น ทฤษฎีของพวกเขาแตกต่างจากทฤษฎี อาชญาวิทยากระแสหลักส่วนใหญ่ โดยเป็นทฤษฎีที่มุ่งอธิบายว่าทำไมอาชญากรรมจึงเกิดกับคนบางคน และในบางสถานการณ์ และอาชญากรรมนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร โดยอาชญากรรมที่เกิดขึ้นประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

- 1) ผู้ก่อเหตุที่มีแรงจูงใจ หรือผู้ที่มีแนวโน้มจะกระทำความผิด (Likely Offender)
- 2) เหยื่อที่เหมาะสม (Suitable Target) หมายถึง ใครหรือสิ่งใดก็ตาม ที่มีความเหมาะสมทำให้ผู้กระทำความผิดอาชญากรรมได้ โดยอาจจะเป็นผู้ที่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งซึ่งเหมาะสมกับการตกเป็นเหยื่อ ไม่ว่าจะเป็น ด้านกายภาพหรือบุคลิกภาพ
- 3) การขาดผู้ที่จะให้การปกป้องหรือดูแลเหยื่อได้ (Lack of a Capable Guardian) หมายถึง ใครหรือสิ่งใดก็ตามที่สามารถทำให้ผู้ก่ออาชญากรรมไม่กล้าทำพฤติกรรมดังกล่าว แต่ถึงจะมีแต่ไม่มีความสามารถที่จะยับยั้งผู้ลงมือจากการก่ออาชญากรรมได้ ในกรณีของการกลั่นแกล้งในโรงเรียน ผู้ก่อเหตุที่มีแรงจูงใจ อาจเป็นใครก็ตามซึ่งอาจได้รับบางสิ่งตอบแทน กลับมาจากการเอาชนะหรืออยู่เหนือผู้อื่น ในส่วนของผู้คุ้มครองที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเป็นหน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่ ที่มีอำนาจที่จะยับยั้งเหตุ ในที่นี้ ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเสมอไป หากแต่เป็นคุณครู ผู้บริหาร หรืออาจารย์ไปถึงแค่การมีอยู่ของผู้อื่นในบริเวณนั้น ๆ ที่จะทำให้ผู้กระทำรู้สึกว่าจะอาจเข้ามายุ่ง หรือรายงานการกระทำของเขาก็คงได้ ดังนั้น นักเรียนที่ต้องข้องเกี่ยวกับผู้ก่อเหตุที่มีแรงจูงใจในสถานการณ์ที่นักเรียนอาจขาดผู้ดูแลที่มีความสามารถในการป้องกันยับยั้งเหตุการณ์ใด ๆ จะอยู่ในความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อสูง เหตุการณ์การกลั่นแกล้งมักเกิดขึ้นในโรงเรียน เนื่องจากสภาพแวดล้อมแบบปิด รวมไปถึงนักเรียนส่วนมากมักจะทำตัวเป็นกลางเมื่อเกิดเหตุการณ์การกลั่นแกล้งเกิดขึ้นกับเพื่อนร่วมชั้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

การศึกษาวิจัยของ Mishna (2003) พบว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษจำนวนมากตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ว่าจะเป็นลักษณะความบกพร่องทางการเรียนรู้หรือการตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งนั้น ล้วนแต่ส่งผลต่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการมีปัญหาทางด้านสังคม อารมณ์ และพฤติกรรมทั้งสิ้น สอดคล้องกันกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่พบว่าเด็กที่มีภาวะความบกพร่องนั้น มีความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กที่ไม่มีภาวะดังกล่าว สืบเนื่องจากลักษณะบางอย่างภาวะที่พวกเขาเป็น (Nabuzoka and Smith 1993; Dawkins 1996; Mishna 2003 อ้างถึงใน Bullying and disability 2007) อาทิ

- **การขาดทักษะทางสังคม** ผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หรือผู้ที่เป็นออทิสติกนั้น อาจแสดงออกแตกต่างออกไปหรือไม่เป็นไปตามแบบแผนของสังคม นอกจากนี้พวกเขายังอาจขาดทักษะทางสังคม หรือความมั่นใจที่จะอยู่ร่วมเป็นหนึ่งเดียวกับผู้อื่น

- **จำนวนและคุณภาพของเพื่อนที่มี** การมีเพื่อนที่ไว้ใจได้ และพร้อมยื่นหยัดเคียงข้างนั้น เป็นการทำให้เกิดความปลอดภัย มั่นคงทางอารมณ์ และเป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้ง เนื่องจากบทบาทของเพื่อนคือการเป็นผู้ที่ให้การปกป้อง หรือดูแลเหยื่อได้ (A Capable Guardian) จากการศึกษาของ Nabuzoka (2000) พบว่า เด็กที่มีลักษณะความบกพร่องนั้น มักมีเพื่อนน้อยกว่าเด็กที่ไม่มีลักษณะความบกพร่อง

- **ถูกปฏิเสธและโดดเดี่ยวจากสังคม** จากการศึกษาพบว่า การถูกสังคมปฏิเสธนั้นเป็นเรื่องปกติสำหรับเด็กที่มีลักษณะความบกพร่อง ในขณะที่การศึกษาของ Greenham (1999) พบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้กว่าร้อยละ 25 – 30 ถูกเพื่อนของพวกเขาปฏิเสธ

- **รูปลักษณ์ทางกายภาพ หรือบุคลิกภาพ** ในบางกรณีอาจสัมผัสถึงความแตกต่างได้เมื่อได้พูดคุย หรือมีปฏิสัมพันธ์ด้วย

- **การขาดเรียน** เมื่อเด็กที่มีภาวะความบกพร่องต้องเข้ารับการรักษาหรือเข้าชั้นเรียนพิเศษอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้พวกเขาต้องขาดเรียน โดยอาจนำมาซึ่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของพวกเขาต่อเพื่อนร่วมชั้นได้

จากการรวบรวมของ National Children's Bureau (2007 : 2) พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเกิดการกลั่นแกล้ง รังแกกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นมีอยู่หลายข้อด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น

- **พวกเขามักไม่ตระหนักว่าการกลั่นแกล้งคืออะไร** โดยอาจคิดว่าการถูกทำร้ายนั้น เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ที่ต้องพบเจอในแต่ละวัน และไม่จัดการใด ๆ กับปัญหาดังกล่าว

- **ถึงแม้ว่าพวกเขาจะทราบว่ากำลังถูกกลั่นแกล้ง** แต่จะไม่แจ้งให้ผู้ใหญ่ทราบถึงปัญหาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็น เพราะกลัวเกินไปที่จะแจ้ง หรือเพราะปัญหาที่เกิดจากการสื่อสาร

- **ผู้ใหญ่ที่ให้การดูแลหรือเกี่ยวข้องอาจไม่สามารถระบุได้ว่าเมื่อไรที่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้** ถูกกลั่นแกล้ง โดยบ่อยครั้งเมื่อพวกเขาถูกกลั่นแกล้ง จะแสดงพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป โดยผู้ใหญ่จำนวนมากอาจคิดว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนี้เป็นส่วนหนึ่งของลักษณะหนึ่งในภาวะความบกพร่องมากกว่าที่จะคิดว่าเป็นผล มาจากการถูกกลั่นแกล้ง

- **เมื่อพวกเขาตัดสินใจแจ้งผู้ใหญ่ให้ทราบถึงปัญหาดังกล่าว** บ่อยครั้งที่ผู้ใหญ่ไม่ลงมือจัดการปัญหาอย่างเต็มที่หรือพยายามที่จะหยุดการกลั่นแกล้งนั้น ๆ และเมื่อพิจารณาถึงเหตุที่เกิดขึ้นจากทัศนคติของผู้ใหญ่แล้ว พวกเขาก็มักจะมองว่าการกลั่นแกล้งเป็นปัญหาเล็ก ๆ ที่เด็กต้องเผชิญและเป็นส่วนหนึ่งของการเติบโต และเด็กอาจไม่รู้ว่าจะจัดการกับปัญหาดังกล่าวอย่างไร ซึ่งทัศนคตินี้ย่อมแตกต่างออกไปในสายตาของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อเอง

- **บ่อยครั้งที่เมื่อเกิดปัญหาการกลั่นแกล้งขึ้นแล้ว เด็กที่มีลักษณะความบกพร่องอาจไม่ได้รับ**

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2562)

ความช่วยเหลือ หรือสนับสนุนที่เหมาะสม แทนที่จะรับมือ แก้ไขกับปัญหาดังกล่าว พวกเขาอาจถูกย้ายหรือกันออกไปแทน ทั้งนี้ เนื่องจากบุคลากรในสถานศึกษาเองนั้น มักจะขาดซึ่งทักษะในการพัฒนาแนวทางการรับมือกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

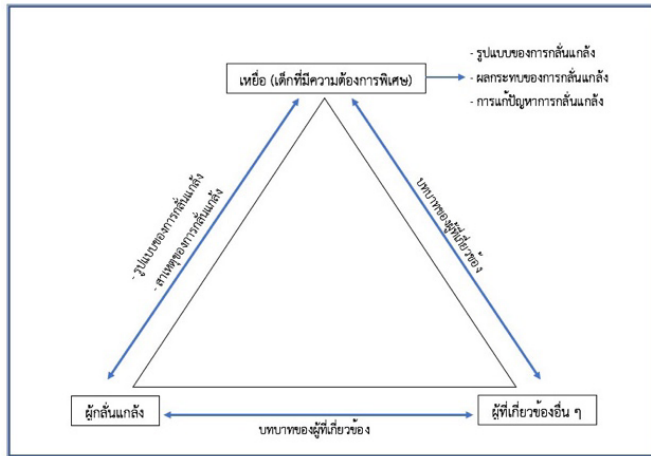
ในสถานศึกษาเองได้มีความพยายามในการหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้ง รังแก ผ่านทางการกำหนดนโยบายเพื่อนำไปปฏิบัติอย่างชัดเจน โดยในบางประเทศเองนั้น ได้มีการลงรายละเอียดให้ครอบคลุมมาจนถึงการกลั่นแกล้ง รังแกเด็กที่มีความต้องการพิเศษอีกด้วย

อย่างเช่นในสหราชอาณาจักรเองนั้น มีกฎหมายต่อต้านการแบ่งแยก (Anti-discrimination Law) ซึ่งระบุให้ทุกโรงเรียนต้องมีการกำหนดนโยบายในการป้องกันการกลั่นแกล้ง รังแกทุกรูปแบบในกลุ่มนักเรียน โดยนโยบายซึ่งกำหนดขึ้นโดยทางโรงเรียนนั้น คุณครู นักเรียน รวมทั้งผู้ปกครองจะต้องรับทราบ และรับรู้อย่างทั่วถึง อีกทั้ง ยังหมายรวมถึงหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษาในการป้องกันไม่ให้เกิดการแบ่งแยก การกลั่นแกล้ง คุกคาม หรือการทำให้ผู้อื่นต้องตกเป็นเหยื่อภายในโรงเรียน

สหรัฐอเมริกาเองนั้น ถึงแม้ว่ากฎหมายในระดับประเทศ หรือ Federal Law ยังไม่มีการบัญญัติในเรื่องของการกลั่นแกล้ง รังแกอย่างชัดเจน หากแต่ในแต่ละมลรัฐได้บัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับการกลั่นแกล้ง ที่แตกต่างกันไป ทั้งด้านการให้ความจำกัดความ รวมไปถึงการกำหนดบทลงโทษ มีแนวทางของนโยบายและกฎในการป้องกันการกลั่นแกล้งสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างชัดเจน รวมไปถึงปัจจุบันในหลาย ๆ รัฐ ได้มีกฎหมาย ที่บัญญัติเกี่ยวกับการเยียวยาเหยื่อจากการกลั่นแกล้ง ผ่านทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องและใกล้เคียงกับการกลั่นแกล้ง ทางโลกไซเบอร์ อย่างเช่น กฎหมายเกี่ยวกับการเฝ้าติดตามคุกคาม (Stalking Laws) และ การรังควาน (Harassment Laws) โดยมลรัฐส่วนมากได้ใช้กฎหมายนโยบายต่าง ๆ เป็นเครื่องมือ ในการกำหนดให้เขตและโรงเรียนนำนโยบายซึ่งเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งไปใช้ รวมไปถึงขั้นตอนในการรับมือเมื่อเกิดการกลั่นแกล้งขึ้น [stopbullying.gov, 2018 : Online]

ในส่วนของประเทศฟินแลนด์ ที่มหาวิทยาลัย Turku ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากกระทรวงการศึกษาและวัฒนธรรม ได้พัฒนาแผนที่ชื่อว่า KiVa (Kiusaamista Vastaan) หรือที่แปลว่า “ต่อต้านการกลั่นแกล้ง” ในภาษาของฟินแลนด์ (Salmivalli, Kärnä & Poskiparta, ๒๐๑๐) เพื่อใช้ในการต่อต้านการกลั่นแกล้งในโรงเรียน โดยส่วนประกอบของแผนดังกล่าว มีทั้งแบบโดยรวมและแบบเฉพาะเจาะจง ในส่วนของแผนโดยรวม ได้แก่ หลักสูตรซึ่งถูกออกแบบ มาให้นักเรียนทุกคนและมุ่งเน้นในการป้องกันการกลั่นแกล้ง รังแก ส่วนในด้านของแผนแบบเฉพาะเจาะจงนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้แก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้ง รังแกเกิดขึ้นกับเด็กหรือเยาวชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นผู้กลั่นแกล้งเอง หรือตกเป็นเหยื่อ รวมไปถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปภาพที่ 1: กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบ สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขปัญหาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเมื่อเกิดเหตุการณ์กลั่นแกล้งในระดับมหาวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ อาจารย์ บุคลากร และเพื่อนร่วมชั้นเรียน
3. เพื่อเสนอแนวทางในการป้องกัน แก้ไข และจัดการปัญหาการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยในรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) ผ่านวิธีการศึกษาโดยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยการพิจารณาเชิงทฤษฎีจนกว่าจะถึงจุดอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation Point) และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งในระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 11 ราย แบ่งออกเป็น เด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 2 ราย เพื่อนร่วมชั้นเรียน จำนวน 5 ราย และ อาจารย์ และบุคลากรมหาวิทยาลัย จำนวน 4 ราย

เครื่องมือวิจัย

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure in-depth interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยออกแบบจากการประมวลแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมในประเด็นที่เกี่ยวข้องซึ่งถูกกำหนดเป็นแนวคำถามเพื่อกำหนดทิศทางการสัมภาษณ์

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2562)

เพียงเท่านั้น โดยในการสัมภาษณ์ คำถามอาจถูกเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ๆ เพื่อให้ครอบคลุมกับประเด็น ที่ต้องการศึกษา และให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบบันทึกสนาม (Field Note) ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลในระหว่างกระบวนการสัมภาษณ์ ให้ครอบคลุมในทุกด้าน

3. เทปบันทึกการสัมภาษณ์ ก่อนการทำการสัมภาษณ์ทุกครั้งต้องขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการบันทึกเสียง และทำการบันทึกเมื่อได้รับการยินยอมอนุญาตเท่านั้น โดยผู้วิจัยจะทำการถอดเทปบันทึกการสัมภาษณ์ และพิมพ์เป็นข้อความลงในโปรแกรม Microsoft Word โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงคำพูดใด ๆ เพื่อจะได้นำข้อมูลมาเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

การรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) เพื่อใช้ในการกำหนดขอบเขต เนื้อหา ทิศทางของการศึกษา และแนวทางการสัมภาษณ์ จากการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งปรากฏในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา ไม่ว่าจะเป็น หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี หรือเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ โดยมีคำถามที่ได้กำหนดเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ อาทิ เมื่อเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยเคยถูกกลั่นแกล้งจากผู้อื่นหรือไม่ การกลั่นแกล้งที่ได้พบเจอมาเป็นอย่างไร ทำอย่างไรในสถานการณ์การกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้น ผลกระทบที่ได้รับจากการกลั่นแกล้งคืออะไร ฯลฯ

2. การศึกษาภาคสนาม(Field Research) ซึ่งผู้วิจัยทำการศึกษาภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure in-depth interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) มาพิจารณาตามประเด็นที่ตั้งไว้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหา (Content Analysis) อย่างละเอียด ครอบคลุม และครบถ้วน ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในลักษณะเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างพบว่ารูปแบบของการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย ที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษพบเจอ ได้แก่

1. การกลั่นแกล้งทางสังคม พฤติกรรมที่พบเจอ ได้แก่
 - ปฏิเสธ หรือไม่รับฟังความคิดเห็น

- ไม่พูดคุย หรือให้ความสำคัญ
 - ปฏิเสธ หรือไม่รับเข้ากลุ่ม
2. การกลั่นแกล้งทางวาจา พฤติกรรมที่พบเจอ ได้แก่
- พุดล้อ หรือแซว ทำให้เสียความมั่นใจ
 - นินทา หรือพูดให้เสียหาย

รูปแบบการกลั่นแกล้งที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษพบเจอในมหาวิทยาลัยนั้น เป็นรูปแบบที่มักจะพบ เห็นได้บ่อยที่สุดในสถานศึกษา ซึ่งการกลั่นแกล้งในรูปแบบดังกล่าวนี้ อาจไม่ใช่ความรุนแรงทางตรง แต่ก็ส่งผลกระทบต่อจิตใจไม่น้อยในด้านของจิตใจ

โดยกลุ่มตัวอย่างยังระบุว่า พื้นที่ในการกลั่นแกล้งนั้น ไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในห้องเรียนเท่านั้น หากแต่รวมถึงสังคมนอกห้องเรียนในมหาวิทยาลัย อาทิ กิจกรรม ชมรม เป็นต้น ก็สามารถพบเจอพฤติกรรมการกลั่นแกล้ง ได้เช่นกัน

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์และบุคลากรมหาวิทยาลัย ได้ให้ข้อมูลว่า นอกจากเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะเป็นผู้ถูกกลั่นแกล้งแล้ว ในทางตรงกันข้ามเอง กลุ่มตัวอย่างก็รู้สึกเหมือนถูกกลั่นแกล้งโดยเด็กที่มีความต้องการพิเศษในบางครั้งเช่นกัน อาทิ การที่เด็กถูกกลั่นแกล้งไม่เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล หรือเข้าหาผู้อื่นอย่างเกินขอบเขต ส่งผลให้รู้สึกอึดอัด โดยข้อมูลนี้สอดคล้องกับ 2 ปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการกลั่นแกล้งกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ ความไม่เข้าใจ ในลักษณะอาการหรือพฤติกรรมที่แตกต่าง และพฤติกรรม การแสดงออกที่แตกต่างจากผู้อื่นของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างได้ระบุถึงผลกระทบที่เกิดจากการกลั่นแกล้งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่

1. ผลกระทบทางด้านจิตใจ (ไม่สบายใจ ซึมเศร้า)
2. ผลกระทบทางการเรียน (ความยากลำบากในการเรียน ลาออกจากการเรียน)

จากการศึกษานี้ ยังพบว่าบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความสำคัญในแง่ของการเป็นผู้ปกป้อง/คุ้มครอง ตามทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activity Theory) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของอาจารย์ และเพื่อนร่วมชั้นเรียนนั้น กลุ่มตัวอย่างได้ระบุว่า พวกเขาทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทั้งด้านการเรียนและการใช้ชีวิต ในมหาวิทยาลัย อีกทั้งให้การปกป้องหรือให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดการกลั่นแกล้ง แต่ในขณะเดียวกัน อาจารย์ และเพื่อนร่วมชั้นเรียนนั้น ก็เปลี่ยนบทบาทเป็นผู้กลั่นแกล้ง หรือสนับสนุนการกลั่นแกล้งด้วยเช่นกัน

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในระดับมหาวิทยาลัยนั้น พบว่ารูปแบบการกลั่นแกล้งที่พบเจอในมหาวิทยาลัยนั้น มีสาเหตุมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจในลักษณะของเด็กที่มีความพิเศษ ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ บุคลากร หรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน จึงนำมาสู่ การกลั่นแกล้งทางวาจา หรือทางสังคม/อารมณ์ โดยพฤติกรรมการกลั่นแกล้งที่สามารถพบได้ใน

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2562)

ระดับมหาวิทยาลัย จะไม่ใช่การกลั่นแกล้งที่เป็นการปะทะโดยตรง หากแต่เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจนทางด้านสังคม ไม่ว่าจะเป็น การหลีกเลี่ยงที่จะสมาคมหรือพูดคุยด้วย หรือการปฏิเสธไม่ให้เข้าร่วมกลุ่ม โดยเหตุการณ์การกลั่นแกล้งนั้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ว่าจะเป็น พฤติกรรมการแสดงออก หรือการเข้าสังคมเอื้อให้ตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งได้ง่ายกว่าผู้อื่น 2) สังคมมหาวิทยาลัย หรือในชั้นเรียน ต้องมีการทำงานหรืออยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ในกรณีของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ถึงแม้ว่าการกลั่นแกล้งจะไม่ใช่วิธีการปะทะโดยตรง หากแต่การกลั่นแกล้งทางวาจาหรือสังคมนั้น เป็นผลมาจากความแตกต่าง การปฏิบัติของเด็กพิเศษที่แตกต่างไปจากนิสิตนักศึกษาทั่วไปหรือไม่เป็นไปตามแนวทางแบบแผนของสังคม ทำให้คนในสังคมซึ่งในที่นี้หมายถึงนิสิต นักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ เกิดความรู้สึกปฏิเสธไม่ยอมรับ อันเนื่องจากการขาดความเข้าใจในลักษณะพิเศษของเด็กพิเศษเหล่านี้ 3) ขาดผู้ป้องกัน คัดกรอง โดยมหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอน/ ที่ปรึกษา รวมไปถึงเพื่อนร่วมชั้นเรียน ขาดแนวทางหรือนโยบายที่นำมาปฏิบัติ ขาดความเข้าใจในลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

อภิปรายผลการวิจัย

สำหรับการอภิปรายผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ผลการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของการกลั่นแกล้ง อันประกอบไปด้วย ผู้กลั่นแกล้ง เหยื่อการกลั่นแกล้ง และผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dorit Olenik-Shemesh, et al. (2015 : 25) ที่ระบุว่า รูปแบบของผู้ที่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์มีหลายรูปแบบ ได้แก่

- คนที่คอยช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้กลั่นแกล้ง
- แสดงตัวเป็นแค่คนนอกที่ผ่านมารู้เห็น
- คนที่คอยปกป้องและสนับสนุนผู้ถูกกลั่นแกล้ง

รูปแบบทั้งหมดนี้ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตาม ส่งผลกระทบต่อเหยื่อและพฤติกรรมของผู้กลั่นแกล้งทั้งสิ้น นอกจากนี้ ถึงแม้ว่าคนส่วนใหญ่ที่ตกเป็นผู้รู้เห็นการกลั่นแกล้งนี้ จะไม่ได้มีความต้องการที่จะรับรู้ หรือเห็นการกลั่นแกล้ง กลับมีคนจำนวนเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นที่พยายามจะหยุดเหตุการณ์ เหล่านี้ส่วนจำนวนที่เหลือนั้น ยอมให้เหตุการณ์นั้นดำเนินต่อไป เนื่องจากพวกเขาไม่รู้ว่าจะต้องทำอะไรนั่นเอง (The Family Resource Facilitation Program : online)

ผลของการวิจัยมีความสอดคล้องกับการศึกษาลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการศึกษาของ Nabuzoka and Smith (1993) และ Dixon และคณะ (2004) ได้ระบุว่าเด็กที่มีลักษณะความบกพร่องมักจะถูกปฏิเสธจากสังคม และการศึกษาของ Greenham (1999) ที่ระบุว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ กว่าร้อยละ 25 – 30 ถูกเพื่อนของพวกเขาปฏิเสธ ในขณะที่เด็กที่ไม่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ กลับมีจำนวน เพียงร้อยละ 8 – 16 เท่านั้น อีกทั้งการศึกษานี้ ยังสอดคล้องกับ

ทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activity Theory) ซึ่งอธิบายถึงองค์ประกอบหลักที่ทำให้เกิดการอาชญากรรม ดังนี้

1. **ผู้ก่อเหตุที่มีแรงจูงใจ หรือผู้ที่มีแนวโน้มจะกระทำความผิด (Likely Offender)** กรณีของการกลั่นแกล้งนี้ ผู้ก่อเหตุในที่นี้ อาจเป็นผู้ใดก็ตามที่ต้องการเอาชนะ หรืออยู่เหนือผู้อื่น เพื่ออะไรบางอย่าง (Lindsey M. Jeralds, 2011 : 7)

2. **เหยื่อที่เหมาะสม (Suitable Target)** หมายถึง ใครหรือสิ่งใดก็ตาม ที่มีความเหมาะสมทำให้ผู้กระทำความผิดอาชญากรรมได้ สำหรับกรณีการกลั่นแกล้งนั้น เหยื่อที่เหมาะสมมักจะหมายถึง ผู้ที่มีความแตกต่างไปจากมาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่งของสังคม (รสนิยมทางเพศ, การแต่งกาย, ความสนใจ ฯลฯ) และมีเพื่อนคบหาน้อย หรือมีสถานะทางสังคมต่ำ

3. **ขาดผู้ที่จะให้การปกป้องหรือดูแลเหยื่อได้ (Lack of a Capable Guardian)** ผู้ปกป้องหรือดูแลเหยื่อในที่นี้ หมายถึง ใครหรือสิ่งใดก็ตามที่สามารถทำให้ผู้ก่ออาชญากรรมไม่กล้าทำพฤติกรรมดังกล่าว แต่ถึงจะมี ก็ไม่มีความสามารถที่จะยับยั้งผู้ลงมือจากการก่ออาชญากรรมได้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

แนวทางในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งนั้น ควรเริ่มต้นตั้งแต่หน่วยงานหลัก เช่น มหาวิทยาลัย ในการดำเนินการดังนี้

1. ประเมิน คัดกรอง และจัดทำแนวทางการช่วยเหลือ หรืออำนวยความสะดวกเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเป็นระบบ มอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบให้แก่หน่วยงานในระดับย่อย และมีการติดตามผลเป็นระยะ

2. การอบรมให้ความรู้ และทำความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการอยู่ร่วมกันแก่บุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัย

3. การรณรงค์หรือผลักดันโครงการที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยกระตุ้นให้เกิดความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของปัญหาการกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย

4. พิจารณาแนวทางในการจัดทำประวัติหรือข้อมูลจำเป็นของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อใช้ในการเป็นข้อมูลพื้นฐานให้อาจารย์ผู้สอนในการดำเนินการ หรือพิจารณาถึงความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการดูแลในภาพรวม เมื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในวิชาต่าง ๆ ทั้งคณะของตนเองหรือต่างคณะ รวมไปถึงการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย หน่วยงานในลำดับรองลงมา แต่เป็นหน่วยงานที่จะนำนโยบายไปแปลงเป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมที่สุดอย่างคณะ รวมไปถึง อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอนนั้น ควรเล็งเห็นถึงความสำคัญในการประชุมหรือวางแผนอย่างมีบูรณาการในการพัฒนา แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเรียน หรือปัญหาในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย โดยพิจารณาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันมากที่สุด

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย
ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2562)

บรรณานุกรม

- สกล วรเจริญศรี. การข่มเหงรังแก. สารานุกรม ศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฉบับ 51, 2559 หน้า 15 - 16
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. ความรู้พื้นฐานและแนวทางพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้. เอกสารชุดแนวทางพัฒนาการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้. (2544) หน้า 2 – 3, 20 -21, 26, 50
- Bullying Today. B is for Bullied. 2006 อ้างถึงใน Bullying and disability. [Online]. 2007. Retrieved from <https://www.antibullyingalliance.org.uk/sites/default/files/field/attachment/bullying-and-disability.pdf>. Retrieved on 14 June 2018)
- CBS News 60 Minutes. Suicide of A 12-year-old : Judith Scruggs Speaks Out In An Exclusive Interview. [Online]. 2003. Retrieved from <https://www.cbsnews.com/news/suicide-of-a-12-year-old/> (20 June 2018)
- Education Development Center. Bullies, Victims, and Bystanders. [Online]. 2013. Retrieved from <http://preventingbullying.promoteprevent.org/4-bullies-victims-and-bystanders> (10 May 2018)
- Gail Anderson. 2007. The impact of bullying in school on the adolescent's sense of self. 52 – 60
- Jerald, Lindsey M.. 2011. Bullying Victimization, Target Suitability, and Guardianship : A Routine Activities Approach. 7
- Mishna F. 2003. Learning disabilities and bullying: Double jeopardy. Journal of Learning Disabilities, 36, 1-15
- National Children's bureau. 2007. Bullying and disability. [Online]. Retrieved from <https://www.anti-bullyingalliance.org.uk/sites/default/files/field/attachment/bullying-and-disability.pdf>
- Salmivalli, Kärnä & Poskiparta, 2010. อ้างถึงใน Louisa Reynolds. Case Study 1 : An Evidence-Based Practice Review Report Theme: School Based Interventions for Learning Is the KiVa Anti-bullying Programme an Effective School-based Intervention for Reducing Bullying and Victimization?. [Online]. Retrieved from <https://www.ucl.ac.uk/educational-psychology/resources/CS1Reynolds16-19.pdf>
- Stopbullying.gov. 2018. Law, Policies & Regulations. [Online]. Retrieved from <https://www.stopbullying.gov/laws/index.html>

- Sullivan, K. Cleary, M. & Sullivan, G. 2004. Bullying in Secondary Schools: What it looks like and How to manage it. 25
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Education : Definition of bullying. [Online]. Retrieved from <http://www.unesco.org/new/en/education/themes/strengthening-education-systems/quality-framework/technical-notes/definition-of-bullying/>
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. School Violence and Bullying: Global Status Report. [Online]. 2007. Retrieved from <https://en.unesco.org/themes/school-violence-and-bullying>
- GOV.UK. Bullying at school. [Online]. Retrieved from <https://www.gov.uk/bullying-at-school>
- KiVaprogram. KiVa Internation. [Online]. Retrieved from <http://www.kivaprogram.net/program>

